NARAVNI REZERVAT ŠKOCJANSKI ZATOK
OAZA NA PRAGU KOPRA

Škocjanski zatok je od leta 1998 zavarovan z Zakonom o naravnem rezervatu Škocjanski zatok. Kljub uničevanju v preteklosti ostaja med območji izjemnih naravnih danosti kot največje polslano (brakično) močvirje v Sloveniji. Odlikuje ga bogata flora in favna z mnogimi, v slovenskem prostoru redkimi vrstami.

Slovenska vlada je upravljanje rezervata zaupala Društvu za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije - DOPPS. Rezultati renaturacije območja, ki jo na DOPPSu vodimo skupaj z Ministrstvom za okolje in prostor ter Medobčinskim zavodom za varstvo naravne in kulturne dediščine Piran, bodo vplivali na boljši odnos širše slovenske javnosti do okolja in narave in nas nemara naučili drugače gledati na rabo prostora ter spoštovati enkratnost in neponovljivost narave.

Program varstva in razvoja naravnega rezervata Škocjanski zatok za obdobje od leta 1999 do 2003 postavlja vsebinski okvir za renaturacijo in upravljanje rezervata. Hkrati dviga bivalno raven mesta Koper, ki postaja pristaniško, trgovsko in kulturno-univerzitetno središče. To pa lahko doseže le s skrbno pretehtanim in kvalitetno usmerjenim razvojem, ki se mora izogniti pozidavi vsega razpoložljivega prostora. Škocjanski zatok tako ostaja zadnji živi dokaz otoške preteklosti Kopra.

Na naslednjih straneh vam na kratko predstavljamo prihodnjo ureditev Škocjanskega zatoka po končani renaturaciji, ki je namenjena predvsem:

- ohranjanju ogroženih rastlinskih in živalskih vrst,
- ohranjanju in večanju biotske pestrosti,
- aktivnemu oddihu in izobraževanju prebivalstva,
- izobraževanju in osveščanju šolskih otrok in dijakov ter
- znanstveno raziskovalnemu delu.

Vsi, ki na projektu delamo, iz dneva v dan opažamo, da je v zatoku vedno več življenja. Ptice se vračajo in hkrati z njimi tudi optimizem, da bo Škocjanski zatok čez nekaj let spet postal tisto, kar je nekdaj bil - oaza na pragu Kopra.

Sladkovodni del naravnega rezervata Škocjanski zatok:
Na Bertoški bonifiki bomo uredili sladkovodno močvirje kot nadomestilo za uničena močvirja, ki so se do leta 1990 razprostirala ob izlivu reke Badaševice v laguno Škocjanskega zatoka. S tem bomo omogočili bivanje in razmnoževanje velikemu številu rastlinskih in živalskih vrst.

Naravni rezervat Škocjanski zatok sestavljata območje Bertoške bonifike ali sladkovodni del rezervata ter območje lagune s plitvinami in poloji ali brakični del naravnega rezervata.

Občasno poplavljeni močvirni travniki južnega dela bonifike bodo v času selitve nudili obilico hrane in primerno počivališče različnim vrstam ptic. Travnati otočki bodo v pomladnih mesecih služili kot primerna gnezdišča za polojnike in druge močvirske ptice.

Območje travnikov bomo vzdrževali s košnjo po koncu gnezditvene sezone in z nadzorovano pašo. Istrski osli in boškarini bodo poleg koristnega dela, ki ga bodo opravljali, obudili spomin na dni, ko so še bili življenjski vsakdan sožitja med človekom in živaljo.

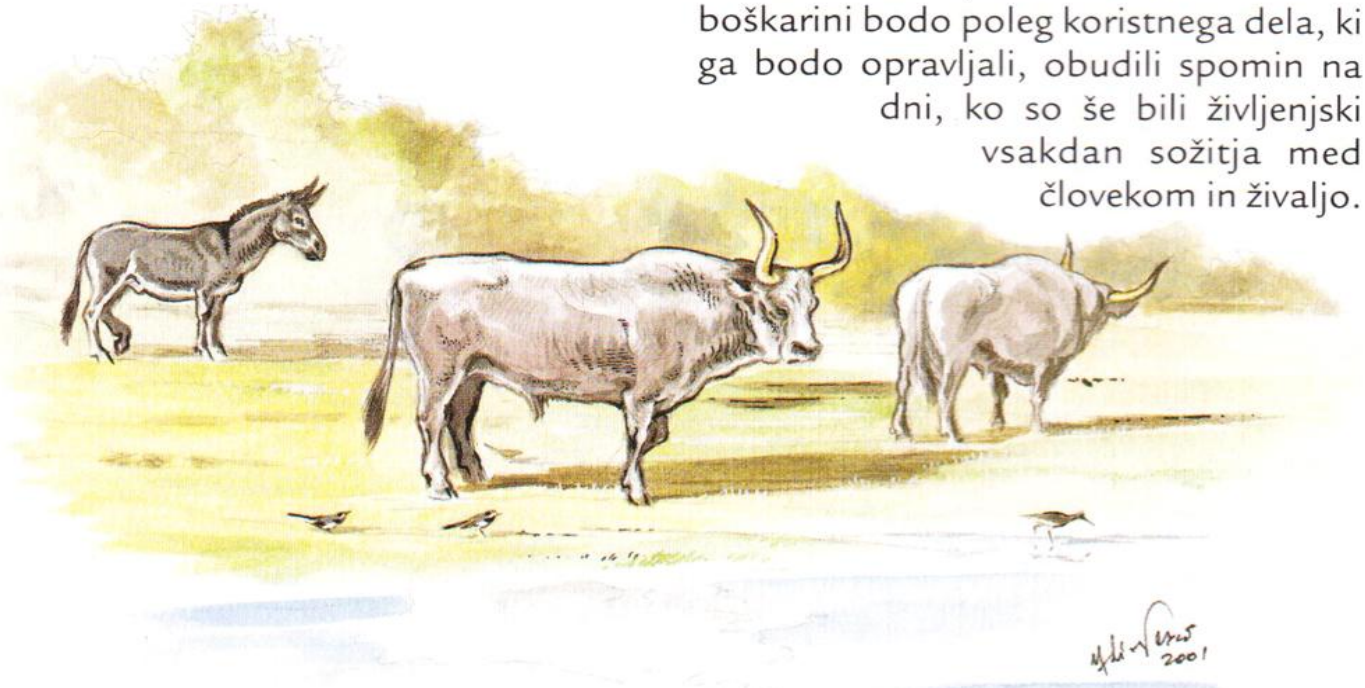

Močvirni travniki bodo proti severni strani bonifike prehajali v predele z globjo vodo. Obrobne dele bo preraslo trstičje, v katerem bodo varno zavetje našle različne vrste tukalic in ponirkov. V obrežnem rastlinju bo svoje domovanje prav gotovo našla tudi čapljica, ki je že pred leti postala simbol ogroženosti Škocjanskega zatoka.

Znotraj območij z globoko vodo bomo oblikovali gozdnate otočke, ki bodo služili kot počivališča in potencialna gnezdišča za različne vrste čapelj. Hkrati pa na takšnih gozdnatih otočkih rade posedajo tudi številne ujede, ki bodo za obiskovalce rezervata še posebej zanimive.

Naravni rezervat Škocjanski zatok bo odprt za javnost.

Po obrobju sladkovodnega dela rezervata bo speljana krožna učna pot. Od informacijskega centra bo potekala med trstičjem severnega dela bonifike, se na zahodnem delu ob nasipu med bonifiko in laguno približala brakičnemu delu rezervata in nadaljevala mimo opazovalnice preko močvirnih travnikov ob levem razbremenilniku Rižane - Ari do skrajne vzhodne točke bonifike, kjer bo zavila nazaj proti informacijskemu centru. Krožna pot se bo na ključnih mestih razširila v urejena opazovališča z izobraževalno vsebino, kjer bodo obiskovalci

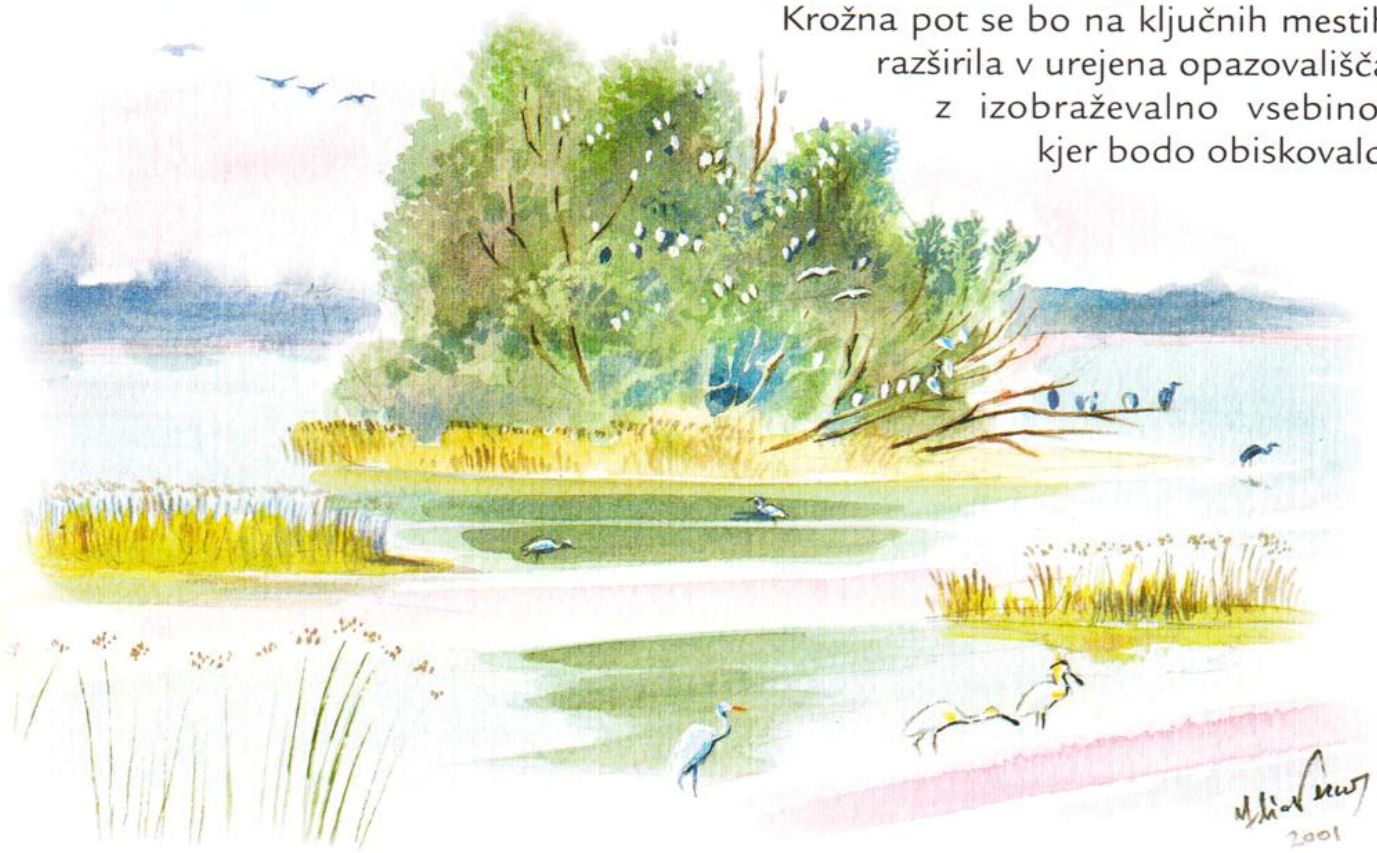

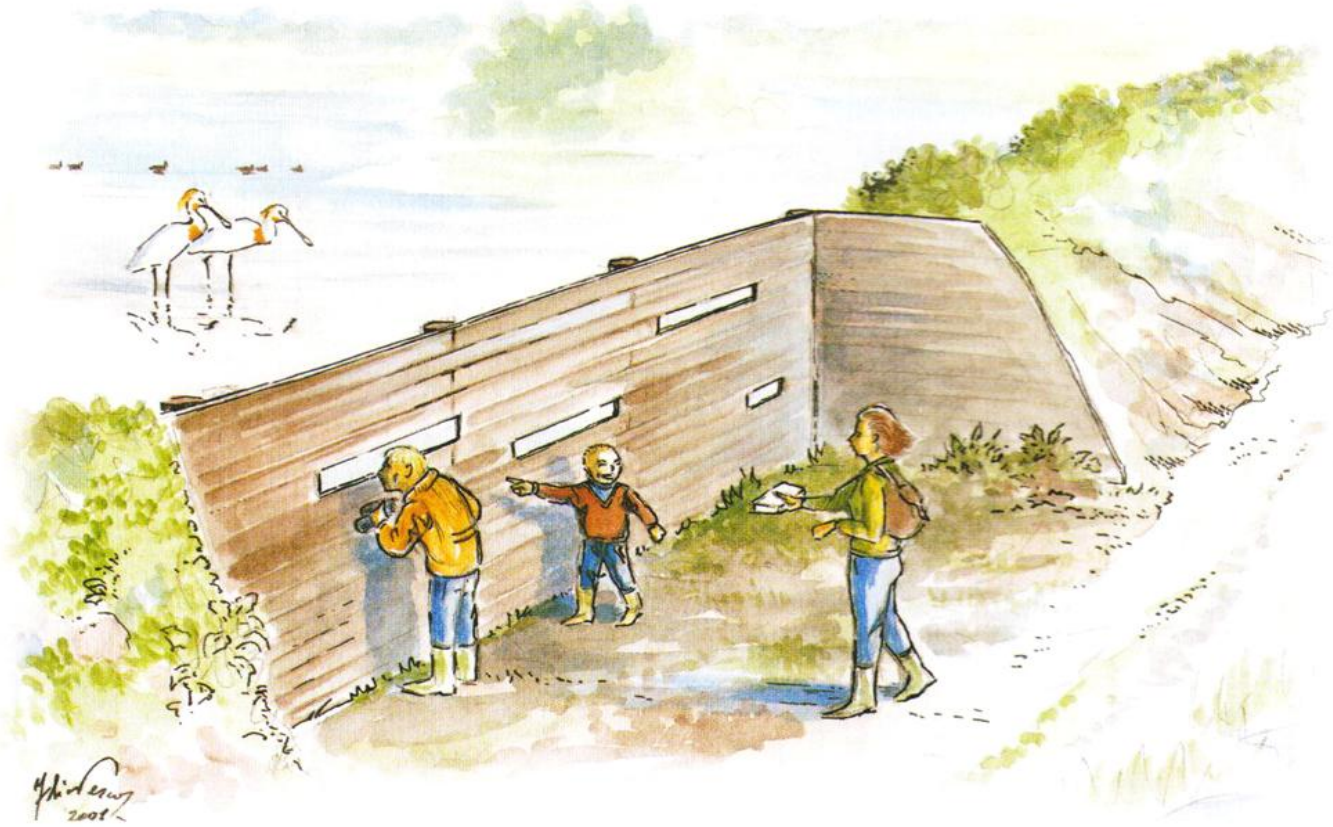

ob razlagi vodnikov spoznavali rastline in živali ali si privoščili krajši počitek. V informacijskem centru in opazovalnici bo na voljo še več informacij o naravnem rezervatu in možnost za spoznavanje rastlinskega in živalskega sveta sredozemskih mokrišč. Iz opazovalnice bo mogoče opazovati tudi podvodno življenje v sladkovodnem delu rezervata.

Brakični del naravnega rezervata Škocjanski zatok:
Najzahtevnejši del oživljanja območja naravnega rezervata bo sanacija in renaturacija polslane lagune, ki je zaradi dolgoletnega zasipavanja v veliki meri izgubila svoj prvotni značaj. Z vzpostavitvijo ponovnega dotoka Rižane in Badaševice in poglobitvijo osrednjega dela lagune se bosta povečala tako prostornina lagune kot tudi pritok sladke vode. Na ta način bo omogočeno mešanje sladke in slane vode v laguni. Hkrati bodo vzpostavljeni tudi ugodni življenjski pogoji za rastline in živali.

V zimskih mesecih bo obsežna nezamrznjena vodna površina zaradi obilice hrane, ki jo ponuja, še bolj utrdila svoje mesto kot eno

najpomembnejših prezimovališč za vodne ptice v Sloveniji. Različne globine lagune, plitvine in poloji so še posebej pomembni za pobrežnike, ki se na selitvi ustavljajo v zatoku. Številni martinci, prodniki in škurhi po plitvinah iščejo hrano in si tako opomorejo za nadaljno pot. V laguni bomo oblikovali niz majhnih gnezditvenih otočkov namenjenih pticam, ki gnezdijo v kolonijah. Glede na izkušnje lahko že v prvi gnezditveni sezoni po končanju del pričakujemo prve gnezdeče pare galebov in čiger.

Zanimivost Škocjanskega zatoka so poloji in polsuha muljasta tla, kjer imajo svoje rastišče rastline morskih obrežij - slanuše, prilagojene na rast na slanih tleh. Na območju naravnega rezervata so najbolj razširjene združbe slanuš enoletnic, kot je osočnik in slanuš trajnic, kot sta naprimer členkar in mrežica ter morska močvirja s trstičjem in obmorskim ločjem. Zaradi izjemne redkosti takih rastišč v Sloveniji bomo hkrati s poglabljanjem lagune povečali in členovito oblikovali poloje in slana muljasta tla, ki jih bodo hitro naselile različne vrste slanuš.

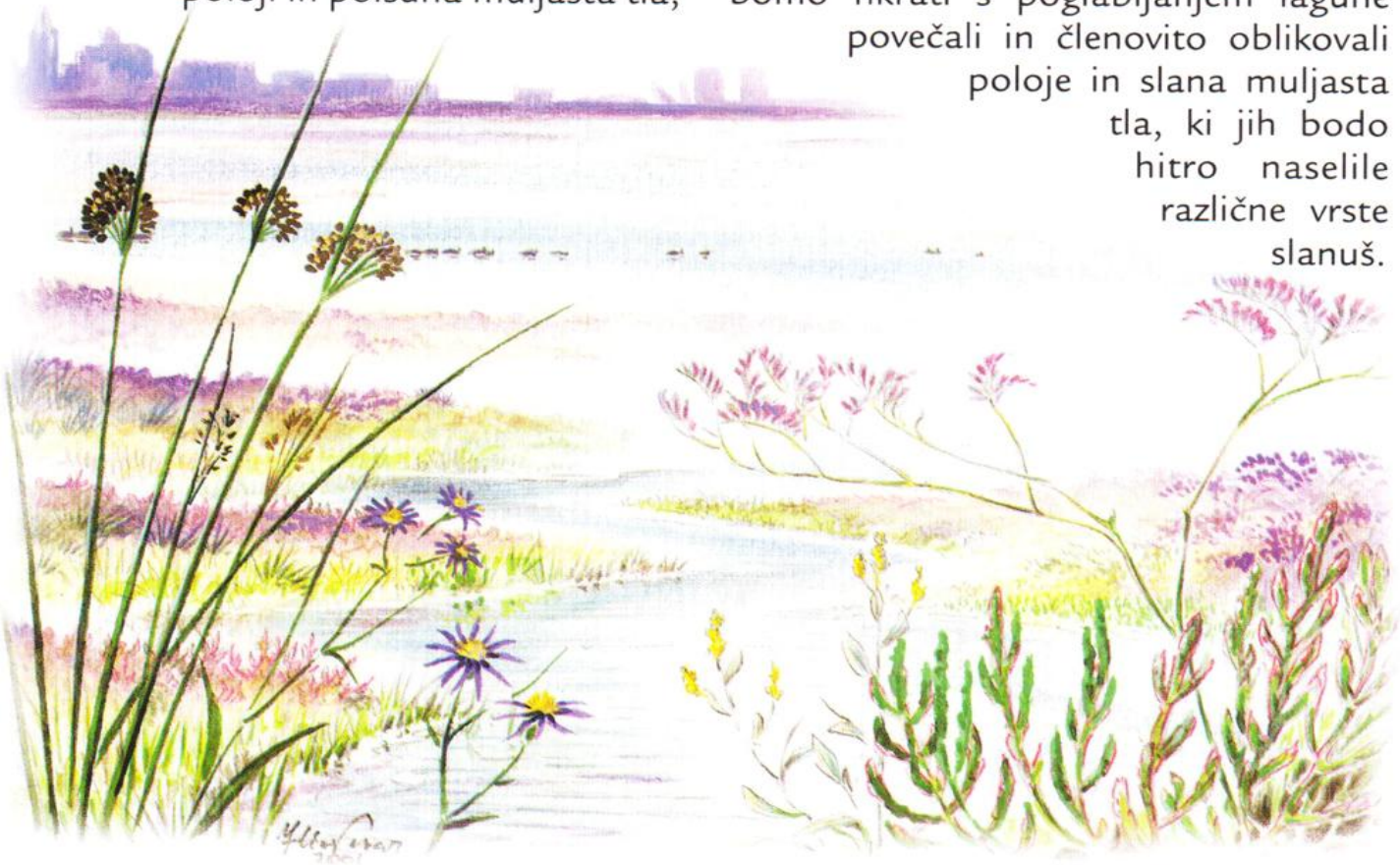

- Globoke vode
- Gnezditveni otoček
- Poloji
- Jezerce
- Zamočvirjen travnik
- Plitvine
- Trstišče
- Osrednja opazovalnica
- Informacijski center
- Krožna učna pot
- Kolesarska steza

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije - DOPPS se na tem mestu zahvaljuje vsem, ki ste na kakršenkoli način pripomogli k ohranitvi in zavarovanju Škocjanskega zatoka, predvsem pa tudi vsem tistim, ki prispevate k uresničevanju zastavljenih ciljev pri izvedbi renaturacije in varstva območja z vsakodnevnim delom, idejami, nasveti ali prijateljsko naklonjenostjo.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Priprava zloženke je del Programa varstva in razvoja naravnega rezervata Škocjanski zatok. Sredstva za pripravo zloženke je zagotovilo Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za okolje.

REGIONALNI CENTER ZA OKOLJE
za srednjo in vzhodno Evropo

DANCEE
Danish Cooperation for Environment in Eastern Europe
Ministry of Environment and Energy

Pripravo in distribucijo zloženke je sofinanciral Regionalni center za okolje za srednjo in vzhodno Evropo skupaj z DANCEE (Danish Cooperation for Environment in Eastern Europe).

Vse dodatne informacije o naravnem rezervatu Škocjanski zatok so vam na voljo pri upravljalcu rezervata:
Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS - BirdLife Slovenia), p.p. 2722, 1001 Ljubljana, tel.: 01/ 544 1230, fax: 01/ 544 1235, e-pošta: dopps@dopps-drustvo.si

ki vodi tudi začasni informacijski center v Kopru na naslovu:
Staničev trg 16, 6000 Koper, tel.: 05/ 626 0370, fax: 05/ 626 0369
e-pošta: borut.mozetic@dopps-drustvo.si, natasa.salaja@dopps-drustvo.si

in na novi spletni strani: *http://www.skocjanski-zatok.org*

Besedilo: *Borut Mozetič, Nataša Šalaja;* ***Risbe:*** *dr. Fabio Perco;* ***Panoramska risba:*** *Damijan Jerič;*
Piktogrami: *Darja Šipec;* ***Pregled:*** *dr. Peter Trontelj, dr. Mitja Kaligarič;*
Priprava tiska: *Grafični studio Abakos;* ***Tisk:*** *Abakos / Tisk Arna, Borovnica;* ***Naklada:*** *35.000 izvodov.*
DOPPS, oktober 2001.

generalni sponzor DOPPS

DOPPS

SVOBODEN KOT PTICA
WWW.MOBITEL.SI

BirdLife INTERNATIONAL